

Habilitačná práca **Osobné univerzálnym**
Mgr. art. Svetlana Fialová, ArtD

Oponentský posudok:
Doc. Mgr.art. Klaudia Kosziba, ArtD

Svetlana Fialová je výraznou postavou súčasnej košickej umeleckej scény, ktorá je veľmi špecifická, pretože napriek istej uzavretosti či zomknutosti bola vždy schopná prijímať a prehodnocovať impulzy z celosvetového kultúrno-spoločenského diania. Ale dovoľm si povedať, že sa to zväčša dialo a deje s väčšou mierou prirodzenej zvedavosti, vyhranenej imaginácie a srdečnej pokory, ako s potrebou kompulzívne zaberat' čo najvýhodnejšie pozície v umeleckom svete.

Svetlana v tomto zmysle nie je výnimkou, aj keď ju zaiste neprivedla k pozoruhodným výsledkom, ktoré máme možnosť dnes vidieť z odstupu, žiadna z týchto dispozícií zvlášť, skôr vzáčne vyvážené proporcie každej z nich. S jej tvorbou som sa stretla prvýkrát v čase jej doktorandského štúdia na VŠVU a vtedy som si pomyslela, že jej suverénne kresby s výraznou naratívnošou a eklektickou nadsázkou, síce zniesú konfrontáciu aj s inými umeleckými formami, čo sa zdá byť v dnešnom hybridnom umeleckom diskurze jednoznačnou výhodou, ale zároveň ma niekde hlbšie nedokázali uchvátiť. Mala som dojem, že sú iba zvyškami niečoho oveľa intenzívnejšieho a osobnejšieho ako bolo možné v danom čase obsiahnuť a dosiahnuť. Dnes to už viem takmer s istotou, že sa asi už vtedy, v príznačnom mixe pop a trash kultúry, fikčných svetov, bulváru, bonmotov a seriálových postáv, ktorý sa o pár rokov rozvinul do nepredstaviteľnej škály významových odtieňov vo virtuálnom priestore internetu, snažila zachytiť figurálnou kresbou najmä to ťažko pomenovateľné - medziľudské, mimotelesné, akési príznaky ľudskej identity, ktoré sú zrejmé, až keď opadnú všetky očakávania, túžby a prísľuby.

Umelecká tvorba Svetlany Fialovej prešla za poslednú dekádu dôslednými metamorfózami, nestrácajúc zo zreteľa atribúty, ktoré jej prácu osvetľujú a z významňujú v nových súvislostiach. (teda aspoň pre mňa) Jej prvá umelecká monografia, ktorú vydala galéria Šopa v roku 2021 je toho živým dôkazom, jednak pre vedomé uplatnenie vizuality farby ako umelecky nevyhnutnej bytnosti, ktorá je daná v jej prípade dôslednou nomen omen premenou jej diela, („sfialovením„ jej umeleckej publikácie), čím si možnosti preklápania svojho výnimočného mena do tvorby asi už vyčerpala, čo si, predpokladám, možno aj uvedomuje. Aj keď je to iste lákavé, táto substitúcia funguje jednorázovo skvele, (napr. v prípade literárnych foriem je to nepredstaviteľné, možno aj nehorázne použiť viackrát takéto autobiografický „vtip“, je to iba raz a navždy a sľubujem, že tu už fialovú nespomeniem) každopádne v prípade habilitantky nateraz otvára cestu mnohým ďalším otázkam ako sa život preklápa do umenia samotného.

Publikácia, ktorá je zároveň obrazovou prílohou habilitačného spisu je koncipovaná ako sprievodca všetkými dôležitými etapami jej životného a zároveň umeleckého príbehu. Umožňuje tak lepšie pochopenie (z môjho pohľadu) naozaj neobvyklého oblúka, ktorý učinila od schopnosti vypozerovať dianie okolo seba v špecifickej perspektíve a s kurióznym zmyslom pre detail, cez rozširovanie ortodoxných hraníc média kresby jej, možno až doslovne, prehlbovaním v grafických technikách, experimentovaním s environmetálnymi polohami tvorby, spolupracami s inými profesiami, čoho dôsledkami sú pozoruhodné tapisérie, ktoré vznikli v autorskej spolupráci s textilnou výtvarníčkou Věrou Mičkovou, či monumentálne realizácie v architektúre. Pomyselný oblúk je neobvyklý ale aj z iného dôvodu – Svetlana sa snaží hĺbku umeleckého zážitku vydolovať naozaj z podstaty „urobenia“ všetkého, po

čom siahne a tvorí tak miestami až drásavo subverzívne diela, ktoré sa vzdávajú od vypočítavosti (sic.domnelej) efektu bravúrnej kresby, bezdotykového nanosenia farby a jednoznačnosti zvolenej techniky (pri grafických technikách siaha napr.čoraz častejšie k rytiu bez odtlačku), k reliéfu ako prirodzenému vykročeniu do 3D priestoru. V zatiaľ asi poslednom výstavnom projekte s názvom Rozprším sa, kedy chcem, v prístavbe Galérie J. Koniarka v Trnave, Svetlana Fialová prvýkrát spolupracovala s architektkou Martinou Hončárovou, ktorá navrhla samostatne stojaci architektonický modul, rozohrávajúci ďalšie možnosti interpretácie najnovších prác v konfrontácii intímneho a verejného.

Je tu opäť veľmi silno zastúpená kresba vo svojom negatívnom prevedení priamo do podkladu, ktorým je autonómna drevená podložka, ale aj samotné steny vloženého modulu,.kresba v podobe vyrývaných figurálnych motívov, najčastejšie tváre, autorportrétu a rúk, viacnásobne prenášaných v rovnakých alebo podobných polohách, čo podporuje istú naliehavosť a intenzitu hmatu ako najelementárnejšieho zmyslu v prežívaní blízkosti toho druhého. Objavuje sa aj predtým neodhalená (alebo nie v takej miere odhalená) potreba artikulovať vlastnú neistotu a pocit zlyhávania v každodenných rutinných životných situáciách, ktoré sa nedajú jednoducho ani ignorovať, ale ani aplikovať ako niečo spoločensky akceptovateľné. Skúmanie vlastnej zodpovednosti za život toho druhého je v Svetlaninej tvorbe zároveň aj novým impulzom k prehodnocovaniu predtým možno seba-vedome uplaňovaných umeleckých stratégií. Na prvý pohľad retrográdne postupy (akoby tu znovu pre seba objavila zmysel a silu predtým nepoužívaných techník), ktoré sú ale dôkazom, že jediné, na čo má zmysel tlačiť je autenticnosť výpovede v meniacom sa svete umeleckých ideológií a koncepcií, ktoré sú v značnej miere zasadené do existujúceho kontextu tých predchádzajúcich, ale už nesú kódy aj predvídateľného kontextu nasledujúcich. A zároveň s tým prichádza prenikavé precitnutie a rozpoznanie, že na vlastnú autenticnosť sa nijako naliehať nedá.

Svetlana Fialová má dnes za sebou výnimočné a premenené príležitosti v uplatnení svojich schopností od obdobia štúdia v Košiciach(2004-2008) a Prahe (2007-2013) cez rezidenčné pobyty v Maribore(2012), Londýne(2013-2015), San Franciscu(2017) a Tokyu(2018) Nakoniec ju viedli k rozhodnutiu vrátiť sa do východiskového bodu, ktorý ju formoval kdesi na začiatku a konfrontovať svoje umelecké skúsenosti v tandeme s tými pedagogickými - v Ateliéri grafiky a experimentálnej tvorby na svojej alma mater - košickej Fakulte umení Technickej univerzity. Nepochybujem, že pre mladšiu umeleckú generáciu, ale aj pre svojich kolegov a kolegyné bude výnimočnou partnerkou v dialógu a dôležitou súčasťou akademickej obce, preto jej habilitačnú prácu odporúčam k prijatiu a udeleniu akademického titulu Doc.

V Bratislave dňa 2.11.2022